

EL DRAC D'EL QUER

Era una vegada un poble, a les altes valls del Ter anomenat Vilallonga. Un lloc paradisiac vora el riu que corre als seus peus, salten les truites als seus rabeig, el pollancre i verns al llarg de la ribera, els ocells, flors i papallones, l'església de Sant Martí, els vells carrers, en fi passejar-se es un goig pels sentits. A l'hivern la cosa canvia, els artesans tancats als seus obradors, pastors, artigaires i bosquerols, encautats a casa mentre el torb bufa i la neu es filtre per les escletxes. Passen les hores mirant els dibuixos que les flames fan al foc a terra.

A prop, riu avall s'alçava el gros penyal de la Roca amb el seu Castell propietat del vescomte de So. Riu amunt en un pla el Castell de la Sala d'en Ponç Descatllar. Aquest vivia a la fortalesa de la Sala des de 1362 al enrunar-se el Castell del Catllar del que n'era propietari.

Vilallonga depenia dels dos castells i encara que eren senyors de Remença mai utilitzaren, l'eixorquia, la intestia i la cugucia amb els seus súbdits.

La vida transcorria monòtona i tranquil·la fins que un dia començà a desaparèixer bestiar, que si una euga, un xai, una oca, una vaca i al mateix temps es sentia una pudor sulfurosa com d'ous podrits, ningú sabia que passava, fins que un dia unes dones anaren a buscar aigua a la Font Blanca, de sobte se'ls aparegué un gran drac llençant foc i un alè verinós per la boca, la dona que era més a prop respirà la fetor i caigué morta, les altres pogueren fugir, alguna ben malalta, tothom es mobilitzà, els artesans, la gent del poble. Els senyors de la Sala i de la Roca al davant dels seus homes feren una batuda en busca del drac sortit de qui sap on. Passaren dies buscant i per fi a les velles runes del Castell del Catllar trobaren quantitat de pells i ossos del bestiar desaparegut. De sobte es presenta la fera i el seu alè pestilent matà als que eren més a prop, els altres fugiren.

El poble no sabia que fer. Varen establir vigilància i varen comprovar que a les runes del Catllar sols hi anava a menjar-se els animals però no trobaven el seu cau.

Una nit, un veí del poble que feia contraban, al arribar al Serrat del Quer el va veure ficar-se en una balma, l'endemà va explicar-ho al poble. Tingueren una reunió i cada persona hi deia la seva fins que en Ponç de la Sala va decidir que cada un portés un feix de llenya verda; el posarem-va dir- a l'entrada de la tuta i el fum (la llenya verda fa molta fumera) l'afogarà i els meus homes i els teus (dirigint-se al senyor de la Roca) fortament armats amb ballestes i espases li donarem mort. Tothom va estar d'acord. Arribà el dia i tots amunt amb el feix fins el serrat. L'apilonaren, l'encengueren i tots apunt, els ballesters apuntant l'entrada, passà una estona fins que el foc fou del tot pres, de sobte un bram espantós va produir un vent que va llençar el foc sobre la gent, molts van caure daltabaix morts, ferits, cama-trencats, i llavors va sortir la fera amb brams espantosos. Començava a llençar per la boca foc i aquell vapor verinós que cobria el poble amb una boira verdosa i groga, amb una fortor espantosa. La gent es tancava a les cases puig si respiraven allò queien morts o molt malalts. Fins i tot al castell de la Sala, tapaven les espieres perquè no entrés el verí.

Des d'aquella feta comença a sortir més sovint, ja no sabien que fer. Posaren un guaita al campanar i quan sortia el drac tocava les campanes. La gent corria a casa i tancava portes i

finestres. Feren processons a la Pietat de la Roca, a Sant Martí, demanant la intercessió divina. Consultaren Oracles i cada dia anava pitjor.

En Ponç Descatllar tenia una filla, una bellesa de 19 anys, es deia Violan, de cos escultural, cabells negres del color de les mores i els aranyons quan son madurs. I els ulls... meravellosos, verds, un verd com les fulles de faigs a la primavera. Tenia molts pretendents però de moment no feia cas a cap.

Era molt religiosa i tot sovint pujava a l'església de la Roca a resar a la Verge de la Pietat, afligida com tothom, trobava consol en la Mare de Déu.

Un dia quedà adormida, potser un somni o una revelació, el cas és que sortí de la capella convençuda que sols ella podia acabar amb el Drac. L'endemà va pujar al serrat de les Costes on, en una cova, vivia la bruixa Mala Vella. Entrà en un lloc fosc i resclosit, sols un llum d'oli en un racó i dos ulls brillants la miraven; un cop li passà l'enlluernament de fora, va veure una bruixa en mig de la cova asseguda davant d'un tres peus d'on penjava un perol que bullia. Al sostre manats d'herbes penjades, als racons, caixes i gàbies, amb serps, escorpits, galàpets. Al racó més fosc i volaven i hi dormien ratpenats penjats per una pota. La Violan no les tenia pas totes però va voler fer el cor fort. La Mala Vella preguntà:

-Que vols?

-Voldria el verí més fort i mortífer que existeix, vull matar el Drac que ens té terroritzats.

-Jo et puc fer el verí, és molt perillós puig intervenen les forces del mal. Si no l'utilitzes bé et pot costar la vida, a més no veig com li podràs donar.

La Violan segura d'ella mateixa li digué: - Vós feu el verí, sereu ben pagada i el demés és cosa meva.

-Bé, el primer que necessito és un ingredient que jo no tinc. El pixat d'una euga que hagi parit aquesta setmana, si ho aconseguixes farem el verí.

La Violan s'acomiadà dient:

-Dona 'ho per fet.

Arribada a la Sala, cridà al criat de confiança per fer córrer la veu a tots els eugassers de la muntanya de Tregurà fins a Coma de Vaca, i més enllà si fos el cas, per portar dit pixat, que per això seria ben recompensat. Passaren uns dies i es presentà l'eugasser de Fogonella amb la marmita, dient que l'euga negra havia parit al pla de les Pasteres a dalt de Serra de Cavallera, va jurar que era veritat, li donaren una moneda d'or i marxà tot content, mentre el Drac escampava cada vegada més aquella boira mortífera.

L'endemà de bon matí, amb la marmita, la Violan pujà el serrat de les Costes, entrà a la balma de la Mala Vella. Aquesta el primer bon dia que li donar digué:

-Pensava que no ho aconseguiries i menys en tan poc temps.

Mirà la marmita, olorà i digué:

- El que jo volia.

Atià el foc, posà al perol un grapat de Tora blava, un altre de groga, del racó de les gàbies va treure sis escurçons, tres galàpets, sis escorpits i afegir dos ratpenats dels molts que penjaven del sostre. Mentre ho tirava al perol, va dir a la Violan:

- Seu i no t'espantis si passa algun fet estrany, aquest verí és molt potent, però per el que tu em demanes, hi ha d'intervenir les forces infernals. Tu estigues quieta mentre jo faig la invocació. Primer invocaré a AZAZEL el diable de les bruixes i bruixots.... Ara ASMODEO el diable destructor i ara al ser tu una dona invocaré a LILITH, l'única diablesa de la cort infernal.

Mentre feia signes cabalístics sobre el perol, se sentí un petit terratrèmol i el perol parà de bullir.

-Ja està!. Ha sortit bé, digué la bruixa.

Agafà un drap i colà aquell suc fastigós però un cop colat resultà ser un líquid de color transparent i d'olor agradable. En acabat el posà en una banya de marrà i el tapà amb cera.

-Aquí tens el verí més fort de tots. Molt de compte com l'utilitzis, he invocat a ASMODEO el dimoni destructor, ara tu ets immune al verí fins que el donis, un cop donat, tan aviat com puguis ves a una església i rentat amb aigua beneïda i quedaràs neta de tota influència demoníaca; en cas contrari, les conseqüències serien imprevisibles.

La Violan donà unes monedes a la Mala Vella, s'acomiadà i tornà a la Sala.

Tantes entrades i sortides estranyaven al seu pare que volia saber-ne la causa. La Violan li deia que a causa del Drac passava moltes hores tancada i quan no hi havia la maleïda boira anava a prendre l'aire.

L'endemà de l'anada a la balma de la bruixa, agafà el verí i un llençol blanc i pujà al serrat d'El Quer, es despullà de pèl a pèl, agafà el verí i s'untà els turgents i trontollosos pits, s'emboicà amb el llençol i es plantà davant el cau de la fera. Aquesta, no trigà a sortir i ella d'una revolada llença la roba i al moment una grossa àguila prengué el llençol amb el bec i es perdé de vista quedant nua davant la fera amb tota la seva esplèndida bellesa. El Drac sorprès s'hi acostà poc a poc i passà suaument aquella llengua, d'on sortia foc i verí mortífer, als pits de la noia. Un instant després feu un udol i caigué a terra, moment que aprofità la Violan per tirar-li la banya amb la resta del verí. Al instant un tro espantós es sentí a tota la Vall. De terra sortí un llamp i el Drac es convertí en estàtua de ferro. La Violan es vestí i corrent entrà a l'església de Sant Martí, es posà a la pila de batejar i amb l'aigua beneïda es rentà i marxà cap a la Sala.

Els carrers plens de gent comentaven aquell prodigi, quan van veure una àguila deixar caure un llençol dessobre el penell de l'església de Sant Martí quedant onejant com una senyal de que el bé sempre triomfa per sobre del mal.

A la Sala ja passaven ànsia per saber on era. Va dir que es refugià a l'església. Mai va dir res, ni tan sols al seus pares. El fets els va escriure en un pergamí que amagà en un paret, i segles després aparegueren quan feien obres al castell de la Sala.

I tu viatger quan passis davant Vilallonga, alça els ulls fins el serrat d'El Quer i veuràs el Drac, inofensiu... però encara alça la veu, mou les grosses ales i treu fum per la boca.....

Josep Mirò Ballabriga